UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU
Wydział Nauk Ekonomicznych
i Zarządzania

prof. dr hab.
Leszek Dziawgo
KIEROWNIK KATEDRY

Toruń, 28.04.2026

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Patrycji Koniecznej
„Determinanty wykorzystania walut lokalnych w Polsce"
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Rozprawa przygotowana pod kierunkiem
Dr hab. Roberta Kurka, Prof. UEW

Promotor Pomocniczy
Dr Jarosław Dziuba

Badanie złożonej rzeczywistości ekonomicznej pozostaje niezmiennie podstawowym zadaniem naukowym. Magister Patrycja Konieczna wybrała za przedmiot rozprawy doktorskiej waluty lokalne, a w tym ustalenie determinant wykorzystania walut lokalnych w Polsce.

Podjęty w rozprawie temat należy uznać za bardzo oryginalny. Nie mam wątpliwości w zakresie naukowej wagi podjętego tematu.

Trafny wybór tematu zwraca uwagę na rozeznanie Autorki w problematyce współczesnego europejskiego rynku walutowego, który stanowi podstawę rynku finansowego Unii Europejskiej. W rozprawie doktorskiej skoncentrowano się na polskim rynku finansowym, co zasługuje na wyróżnienie z uwagi na jego pewną specyfikę. Podkreślam zdecydowanie poważne znaczenie teoretyczne i praktyczne wybranego tematu. Ponadto, okres wieloletnich i poważnych zaburzeń gospodarczo-społeczno-finansowych nadaje dodatkowo znaczącej wagi i aktualności rozważaniom oraz badaniom zawartym w rozprawie doktorskiej, na co zwrócono szczególną uwagę w opracowaniu.

Podjęty problem badawczy jest interesujący i adekwatny dla opracowania rangi rozprawy doktorskiej.

Zaznaczam także, iż Autorka słusznie zauważyła, że poruszony w pracy problem ma znaczenie interdyscyplinarne: ekonomiczne, finansowe, socjalne i prawne.

Należy podkreślić, iż rozprawa doktorska wpisuje się w szeroki nurt współczesnych badań nad efektywnością rynku finansowego z korzyścią dla społeczeństwa i gospodarki.

OCENA FORMALNA

Rozprawa obejmuje 313 strony ujęte we wstępie, 7 rozdziałach oraz odpowiednio w zakończeniu, spisach i załącznikach.

W pracy sformułowano cel główny oraz siedem celów pomocniczych.

Głównym celem pracy jest zidentyfikowanie determinant wykorzystania walut lokalnych w Polsce, postrzeganych przez użytkowników, twórców systemów walut lokalnych oraz ekspertów z branży finansowej, a także określenie implikacji tych determinant dla rozwoju systemów walut lokalnych.

Dla realizacji celu głównego określonych zostało siedem celów cząstkowych:

- usystematyzowanie wiedzy teoretycznej w zakresie walut lokalnych oraz identyfikacja ich istoty i funkcji w gospodarce,

- identyfikacja uwarunkowań wykorzystania walut lokalnych o charakterze ekonomicznym, społecznym, ekologicznym oraz instytucjonalno-prawnym,
- określenie motywacji oraz postaw użytkowników i twórców systemów walut lokalnych,
- analiza zróżnicowania opinii użytkowników, twórców i ekspertów w zakresie czynników wpływających na wykorzystanie walut lokalnych,
- identyfikacja barier oraz czynników sprzyjających wykorzystaniu walut lokalnych w Polsce,
- określenie perspektyw rozwoju walut lokalnych w Polsce z punktu widzenia użytkowników, twórców i ekspertów,
- sformułowanie implikacji oraz rekomendacji dla rozwoju systemów walut lokalnych w Polsce na podstawie zidentyfikowanych determinant.

Pozytywnie oceniam zarówno sformułowany cel główny, jak i cele pomocnicze z uwagi na ich wartość poznawczą.

W rozprawie sformułowano główną hipotezę badawczą w sposób następujący:

„Determinanty wykorzystania walut lokalnych w Polsce mają charakter wielowymiarowy i obejmują współwystępowanie czynników ekonomicznych, społecznych, ekologicznych oraz instytucjonalno-prawnych, przy czym ich znaczenie różni się w zależności od grupy interesariuszy oraz wpływa na możliwości i kierunki rozwoju systemów walut lokalnych".

W celu weryfikacji hipotezy głównej wskazano na konieczność weryfikacji sześciu hipotez pomocniczych:

1. Użytkownicy systemów walut lokalnych kierują się nie tylko determinantami ekonomicznymi, lecz również przesłankami społecznymi i proekologicznymi, co wpływa na ich zaangażowanie i trwałość uczestnictwa w tych systemach.
2. Twórcy systemów walut lokalnych koncentrują się przede wszystkim na determinantach społecznych i rozwojowych, obejmujących wsparcie regionu, budowanie więzi lokalnych oraz wzmacnianie gospodarki lokalnej, co sprzyja ukierunkowaniu tych systemów na cele rozwoju lokalnego.
3. Eksperci z branży finansowej postrzegają waluty lokalne jako instrument uzupełniający system finansowy, którego rozwój jest ograniczony przez bariery regulacyjne, instytucjonalne oraz skalę funkcjonowania.
4. Długość uczestnictwa w systemie oraz jego typ różnicują postrzeganie walut lokalnych, poziom zaangażowania uczestników oraz ocenę ich potencjału rozwojowego.
5. Bariery prawne i organizacyjne stanowią jedne z kluczowych ograniczeń wykorzystania oraz rozwoju walut lokalnych w Polsce.

6. Perspektywy rozwoju walut lokalnych w Polsce są ściśle związane z ideą zrównoważonego rozwoju, rosnącą świadomością społeczną oraz poziomem wsparcia instytucjonalnego.

Pozytywnie oceniam sformułowaną hipotezę główną oraz hipotezy pomocnicze z uwagi na ich wartość naukową.

Cele rozprawy i hipotezy badawcze zdeterminowały etapy postępowania badawczego, a poprzez to także zakres i ogólną konstrukcję rozprawy.

W rozprawie zachowano klasyczny układ pracy naukowej z podziałem na część teoretyczną i praktyczną. Jest to sprawdzony i wartościowy układ opracowania naukowego.

Rozdziały 1-3 stanowią teoretyczną podstawę rozprawy, natomiast rozdziały 4-7 stanowią część empiryczną.

Rozdziały następują po sobie w logicznej kolejności i stanowią spójną całość. Wewnętrzna struktura poszczególnych rozdziałów jest przemyślana. Zachowano też właściwe proporcje pracy pomiędzy rozdziałami. Całość ilustrowana jest wykresami, schematami oraz tabelami. Zarówno wykresy, schematy, jak i tabele są prawidłowo umiejscowione w tekście oraz opatrzone adekwatnym komentarzem.

Koniecznie należy też wyeksponować fakt opracowania rozprawy na obszernych i zróżnicowanych krajowych i zagranicznych źródłach literaturowych, co pozwoliło na przygotowanie pracy na wysokim poziomie merytorycznym. Zaawansowane studia literaturowe oraz analiza danych umożliwiły twórcze rozwinięcie badań w oparciu o dotychczasowy dorobek nauki w wybranym temacie.

Należy również podkreślić, iż rozprawa została przygotowana bardzo starannie pod względem edytorskim.

Oceniając aspekty formalne recenzowanej pracy można zgłosić następujące uwagi.

Sformułowanie aż sześciu hipotez pomocniczych poza hipotezą główną jest nadmierne. Można takie postępowanie uznać za możliwość narażenia się na ryzyko rozproszenia wysiłku badawczego. Doceniam jednak przy tym dążenie Autorki do rozwiązania problemu badawczego.

W zakończeniu pracy załączono „Spis Rysunków i Tabel". Proponowałbym „Spis Tabel, Schematów i Wykresów").

Zgłoszone uwagi dotyczące strony formalnej są drobne i mają w pewnym stopniu charakter dyskusyjny, ale nie wpływają na ocenę strony formalnej rozprawy. Ocena formalna rozprawy jest pozytywna.

OCENA MERYTORYCZNA

Omawiając treść rozprawy stwierdzam, że można wskazać na szereg istotnych zalet recenzowanej rozprawy. Szczególnie wyróżniam opisane poniżej.

Przede wszystkim, zwracam uwagę na naukowe i praktyczne znaczenie podjętego tematu badawczego. Temat dotyczy rzeczywiście istotnego problemu funkcjonowania współczesnego rynku finansowego. Jest to temat ważny zarówno dla instytucji finansowych, jak i dla klientów instytucji finansowych oraz gospodarki

W pracy uwzględniono obszerne treści teoretyczne stanowiące rzetelne fundamenty teoretyczne rozwiązania problemu badawczego. Jakość tego postępowania oceniam bardzo wysoko.

Ponadto, podjęty problem badawczy należy postrzegać w szerokim kontekście. Dotyczy on bowiem próby tworzenia alternatywnego systemu płatniczego. Można założyć, iż prób takich będzie więcej. Taka ocena także nadaje dodatkowej wartości rozprawie.

Pozytywnie oceniam zwięzły opis ewolucji środków płatniczych, definicje i rodzaje walut alternatywnych.

Zaletą rozprawy jest także zwrócenie uwagi na proces wdrażania waluty cyfrowej banku centralnego Chin.

Naturalnie mocnym atutem pracy jest zaprezentowanie koncepcji, definicji i klasyfikacji waluty lokalnej.

Kolejną zaletą rozprawy jest szeroka i syntetyczna prezentacja praktyki funkcjonowania walut lokalnych w porównaniu krajowym i międzynarodowym. Także ten obszerny fragment opracowano w sposób syntetyczny, a przy tym bardzo starannie.

W niniejszej rozprawie z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu – Wydział w Jeleniej Górze występuje wątek lokalny. Otóż także Urząd Miasta Jeleniej Góry wyemitował w 2010 roku walutę lokalną – żetony („Jelonki"). Wskazanie na ten fakt uznaję za lojalność Autorki wobec lokalnej społeczności.

Kluczowym atutem każdej rozprawy doktorskiej są badania własne. Pozytywnie oceniam wybór metod, przeprowadzone postępowanie badawcze, uzyskane wyniki badawcze oraz ich analizę. W każdym postępowaniu badawczym dobór metod ma kluczowe znaczenie dla uzyskania rzetelnego wyniku naukowego.

Bardzo wysoko oceniam także przeprowadzone badania własne. Badaniu poddano trzy grupy respondentów: użytkowników, twórców walut lokalnych oraz ekspertów. Zwraca uwagę staranność zaprojektowania i wykonania badań. Podkreślam zakres badań oraz ich analizę i sformułowane wnioski. Doceniam przy tym ostrożność badawczą Doktorantki, która przyznała, iż hipoteza czwarta została zweryfikowana częściowo. Zwróciła też uwagę na ograniczoną liczebność próby. Świadczy to o jakości warsztatu badawczego.

W wyniku przeprowadzonych badań wskazano dalsze możliwości rynku rozwoju walut lokalnych z uwzględnieniem zidentyfikowanych barier i szans, zarówno w skali makroekonomicznej, jak i mikroekonomicznej. Co ważne, sformułowano wartościowe rekomendacje dla twórców walut lokalnych oraz regulatorów.

Biorąc pod uwagę przeprowadzone badania, ich analizę i zgłoszone wnioski stwierdzam, iż Doktorantka wykazała się umiejętnością prowadzenia badań.

Popieram także wskazanie przez Doktorantkę na konieczność prowadzenia dalszych badań dotyczących przedmiotu rozprawy.

Zadaniem recenzenta nie jest jednak wskazywanie jedynie na zalety pracy, ale zgłaszanie również krytycznych uwag i sugestii. Mając na uwadze zalety niniejszej rozprawy, zgłaszam w zakresie merytorycznym następujące uwagi o charakterze dyskusyjnym.

Można sugerować, aby bardziej wyeksponować wątki krytyczne w ujęciu tematu. Dla przykładu można tu przytoczyć podany przez Autorkę fakt zawieszenia działalności przez „Waluty Zielony". Zdarzenie to powinno wzbudzić pewne podejrzenia, co do jakości rynku walut lokalnych. Mam nadzieję, iż Doktorantka będzie poddawała szerszej analizie tego typu przypadki.

Poważnie doceniając badania własne Autorki zwracam uwagę na pewną dominację respondentów ze środowiska naukowego w próbie badawczej. Tym bardziej, że wskazania, co do poziomu wiedzy tej grupy badanych w zakresie przedmiotu badań dotyczyły tylko odpowiedzi „bardzo niska" i „niska" w pięciostopniowej skali. Chociaż z przeciwnej strony fakt taki powinien skłaniać do refleksji w zakresie otwartości środowisk naukowych na oryginalne rozwiązania wdrażane na rynku finansowym.

Zgłoszone uwagi i sugestie mają charakter dyskusyjny, a moja ocena merytoryczna rozprawy pozostaje pozytywna.

KONKLUZJA

Najważniejszym atutem każdej rozprawy doktorskiej jest rozwiązanie problemu badawczego poprzez realizację celu badawczego oraz weryfikację postawionych hipotez badawczych. W rezultacie przeprowadzonych rozważań teoretycznych oraz zrealizowanych badań własnych uzyskano pozytywny efekt.

Recenzowana rozprawa stanowi oryginalne i interesujące studium naukowego rozwiązania wybranego problemu w zakresie funkcjonowania współczesnego rynku finansowego.

Podkreślam sformułowanie wartościowych wniosków aplikacyjnych, co uważam za konieczne w każdym opracowaniu naukowym.

Pozytywnie oceniam wiedzę teoretyczną oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Stwierdzam również spełnienie wymogów prawnych stawianych rozprawom doktorskim.

Uważam proces weryfikacji hipotez za udany, a zatem cel rozprawy za zrealizowany.

Zgłoszone uwagi formalne i merytoryczne powinny sprzyjać poprawie warsztatu naukowego Doktorantki.

Stwierdzam, mając na uwadze kryteria formalne i merytoryczne, że rozprawa doktorska mgr Patrycji Koniecznej odpowiada wymogom stawianym ustawowo rozprawom doktorskim i wnioskuję o jej dopuszczenie do publicznej obrony.

Jednocześnie z uwagi na wysoką jakość naukową rozprawy doktorskiej wnioskuję o jej wyróżnienie.